

Besvarelse af samrådsspørgsmål D:

"Ministeren bedes redegøre for årsagerne til, at kommunerne yder hjemmehjælp til færre ældre end tidligere og at flere kommuner er gået over til kun at tilbyde praktisk hjemmehjælp hver tredje uge. Ministeren bedes i den forbindelse oplyse, hvad regeringen har gjort eller vil gøre for at sikre, at Ældrepakken fra 2002 på 500 mio. kr. årligt fører til en reelt forbedret indsats i kommunerne over for de ældre, herunder hvilke sanktioner der er taget i brug eller i fremtiden vil blive taget i brug over for kommuner, der ikke efterlever hensigten med Ældrepakken. Der henvises til den seneste tids presseomtale, bl.a. i Jyllands Posten den 19. november 2004, hvor det fremgår, at antallet af modtagere af hjemmehjælp blandt pensionister er faldet med ca. 3.350 fra 2003 til 2004 samt, at flere kommuner er gået over til kun at tilbyde hjælp til vask og rengøring hver tredje uge."

*

For at besvare dette spørgsmål, vil jeg starte med nogle generelle betragtninger, og derefter gå over til konkrete besvarelser af de enkelte del-spørgsmål.

Generelt er det vigtigt at slå fast, at reglerne om frit leverandørvalg har medført mange forbedringer i ældreplejen. Den mest åbenlyse fordel er naturligvis, at hjemmehjælpsmodtagerne har fået mulighed for at vælge mellem forskellige leverandører af hjemmehjælp.

Men lovgivningen har også vist sig at medføre store indirekte fordele. Frit-valg-reglerne har nemlig tvunget de kommunale myndigheder til at fokusere på, hvordan hjemmeplejen er organiseret, og på hvordan ressourcerne i hjemmeplejen anvendes. Det har betydet større gennemsigtighed i hjemmeplejen, større sammenhæng mellem serviceniveau og afgørelser, mere styr på økonomien, og bedre retssikkerhed for borgerne.

*

Den større gennemsigtighed har også været med til at kvalificere de kommunale indberetninger til f.eks. Danmarks Statistiks årlige resourceopgørelse. Og dermed er jeg nået til at besvare de konkrete delspørgsmål.

Med hensyn til påstanden om, at de nye tal vedrørende varig hjemmehjælp fra Danmarks Statistik viser, at kommunerne leverer hjemmehjælp til færre ældre end tidligere, vil jeg starte med at sige, at påstanden er urigtig. Der er simpelthen ikke belæg for påstanden, hvilket Danmarks Statistik har understreget adskillige gange siden offentliggørelsen af tallene. Tallene for 2004 kan ikke sammenlignes med tallene for 2003. Sådan er det, hvad end man kan lide det eller ej.

Hvor disse indberetninger tidligere ofte var baseret på upræcise skøn, har kommunerne nu – på grund af frit-valgs-loven – fået redskaber til at indgive mere præcise og veldokumenterede indberetninger.

Paradoksalt nok skaber dette på kort sigt problemer med de årlige opgørelser - netop fordi indberetningerne i mange kommuner tidligere har været skønsmæssige og ofte meget ukorrekte.

*

Som led i det almindelige arbejde med at forbedre statistikken blev opgørelsesmetoden i 2004 ændret fra at opgøre antal *tildelte* timer til at opgøre antal *leverede* timer. Formålet var at forbedre opgørelsesmetoden ved at bringe opgørelsen i overensstemmelse med kravene til kommunernes opgørelser i forbindelse med reglerne om frit leverandørvalg.

Den ændrede opgørelsesmetode indebærer automatisk et niveauskift i såvel antal modtagere som antallet af timer.

Den nye opgørelsesmetode for 2004 - som naturligtvis fortsætter i de kommende år - er betydeligt mere pålidelig end den tidligere metode. Prisen for denne forbedring har været, at der er opstået et databrud fra 03 til 04, hvorved sammenligninger ikke kan foretages.

Det, synes jeg selvfølgelig, er ærgerligt, men det er prisen for, at der ikke tidligere er stillet krav om præcise opgørelser. Det er det, vi nu får, med det frie valg.

Når de tal, Danmarks Statistik tidligere har fået fra kommunerne, har været meget upræcise, vil jeg ikke beklage, at vi en overgang må leve med usammenlignelige tal.

Med ændringen i forbindelse med 2004-opgørelsen har Danmarks Statistik som sagt fået nogle mere pålidelige tal, som kan danne udgangspunkt for sammenligninger i de kommende år. Dermed være ikke sagt, at alle problemer er løst. Men jeg lægger vægt på, at talgrundlaget skal være i orden. Det vil der fortsat blive arbejdet på i det løbende samarbejde mellem Danmarks Statistik og de involverede parter.

*

Jeg kan i øvrigt oplyse, at der ikke er noget nyt i, at udviklingen på ældreområdet giver anledning til databrud på hjemmehjælpsområdet. Udsvingene fra år til år har således været af en betydelig størrelse siden midten af 1990'erne. Fx steg antallet af modtagere af varig hjemmehjælp med knap 10.000 fra 1996 til 1997. Fra 1998 til 1999 var der derimod et fald på 7.000 modtagere. Det er ændringer, der i vidt omfang ikke afspejler faktuelle ændringer i indsatsen, men dækker over ændringer i strukturen på ældreområdet bl.a. i form af integrerede ordninger samt inddragelse af beboere på plejehjem.

*

Når man ikke kan bruge tallene fra Danmarks Statistik i denne omgang, må vi så bruge andre kilder til at vurdere den seneste udvikling. Disse kilder kan ikke underbygge Jyllands-Postens påstande – tværtimod.

Tal for kommunernes budgetforudsætninger vedrørende antal modtagere af varig hjemmehjælp og hjemmehjælpstimer pr. uge er nemlig stigende.[d2]

Kommunerne indberetter disse tal til Indenrigs- og Sundhedsministeriet i forbindelse med vedtagelsen af det kommende års budget.

Fra budget 2002 til budget 2004 har der været en stigning på 6.100 modtagere. De seneste tal for budget 2005 viser, at der fra budget 2004 til budget 2005 forventes en stigning på 5.700 modtagere. Fra 2002 til 2005 har kommunerne altså i alt budgetteret med en stigning i antallet af modtagere på 11.800.

Fra budget 2004 til budget 2005 forventes en stigning i antal timer på 13.200 timer pr. uge.

De foreløbige tal for budgettet for 2005 viser på landsplan en vækst i budgettet for 2005 på ca. 285 mio. kr. i forhold til 2004. For KL-kommunerne alene, dvs. uden København og Frederiksberg, er væksten på knap 370 mio. kr. i forhold til budgettet for 2004.

Samlet set kigger vi på budgettallene, fås altså en stigning i antallet af hjemmehjælpsmodtager og i antallet af tildelte timer.

*

Med hensyn til at flere kommuner er gået over til kun at tilbyde praktisk hjemmehjælp hver tredje uge skal jeg understrege, at det er den enkelte kommunalbestyrelses ansvar at fastsætte serviceniveauet for ældreplejen, herunder for den praktiske hjælp. Men serviceloven sætter rammerne for hjælpen. Der er altså grænser for, hvor lavt serviceniveauet kan sættes.

Tilsynet med om et fastsat serviceniveau falder indenfor eller udenfor disse rammer, ligger hos fem af landets statsamter. Statsamtet i Århus er for tiden ved at behandle en konkret forespørgsel om, hvorvidt et serviceniveau, der generelt tilbyder praktisk hjælp hver 3. uge, ligger indenfor lovgivningens rammer.

*

*Til sidst vil jeg besvare spørgsmålet om, hvordan det sikres, at Ældre-
pakken fører til reelle forbedringer i kommunerne.*

Kommunerne har siden 2002 fået tilført 500 mio. kr. hvert år til ældreområdet. De 500 mio. kr. blev afsat til et generelt løft i forbindelse med indførelse af frit leverandørvalg på ældreområdet. En del af pengene er således gået til at kompensere for merudgifter til dette formål.

Ældrepakken indebærer en række initiativer, som har medført klare forbedringer for de ældre.

- Der er indført frit valg af hjemmehjælp, dvs. at de ældre kan nu frit vælge mellem godkendte leverandører af personlig pleje og praktisk bistand.
- Der er indført frit valg af plejebolig på tværs af kommunegrænser, så de ældre nu har ret til at flytte til en plejebolig i en anden kommune, hvis de er visiteret til en plejebolig.
- De ældre har fået krav på erstatningshjælp, hvis hjemmehjælpen ikke kommer.
- Der er indført mere fleksibel hjemmehjælp, så de ældre har fået større indflydelse på, hvordan hjælpen tilrettelægges, og hvilke opgaver der skal udføres.

Det frie valg, erstatningshjælpen og den mere fleksible hjemmehjælp udgør markante forbedringer af ældreplejen. Det har givet den enkelte borger større mulighed for selv at bestemme, hvem der skal komme i hjemmet hos den enkelte, og større indflydelse på hvordan opgaverne skal udføres.

Borgerens retssikkerhed blev også styrket med Ældrepakken, blandt andet via præciseringer af reglerne om, hvordan der skal træffes afgørelser i hjemmeplejen.

De 500 mio. kr. er et generelt tilskud, der fordeles efter en demografisk fordelingsnøgle. Ved at bruge en demografisk fordelingsnøgle sikrer vi, at de kommuner, der har de fleste og de ældste ældre tilgodeses.

At tilskuddet er generelt, og tildeles kommunerne sammen med det øvrige bloktilskud, betyder også, at kommunerne ikke én for én skal redegøre for pengenes anvendelse. Kommunerne skal imidlertid under ét have gennemført det aftalte niveauløft på ældreområdet i forlængelse af implementeringen af ældrepakkens elementer.

Som det fremgår af adskillige svar på tidligere spørgsmål fra Folketinget, til mig selv, den tidligere socialminister samt til finansministeren, er det ikke muligt - og det har heller aldrig været hensigten - at spore de 500 mio. kr. i det kommunale budget- og regnskabssystem. Det er ikke kun vores konklusion. Det er Rigsrevisionen helt enig i.

Rigsrevisionen konkluderer i sin rapport fra april 2004, at regeringen har gennemført initiativerne i ældrepakken i overensstemmelse med Folketingets beslutninger.

*

Der har været stor interesse for at følge op på, hvordan de 500 mill. kr. er blevet brugt, og vi kan som sagt ikke følge pengene via kommunernes regnskaber. Derfor valgte regeringen - i forlængelse af økonomiaftalen med KL - at gennemføre en landsdækkende undersøgelse, for at afdække hvordan de 500 mill. kr. er blevet brugt. Undersøgelse viser, at kommunerne har løftet udgifterne på ældreområdet med næsten 500 mio. kr. fra 2001 til 2003.

Undersøgelsen peger på, at den største del af væksten på næsten 500 mio.kr. - $\frac{3}{4}$ af pengene - er brugt til ældrepleje, mens kun $\frac{1}{4}$ af pengene er blevet brugt til administration.

Vi har hele tiden vidst, at nogle af pengene ville gå til at indføre frit valg. Det har vi aldrig lagt skjul på. Og det var da også, hvad vi aftalte med kommunerne i sin tid. Det er imidlertid ikke spild af penge, men

en investering i en bedre ældrepleje. Borgerne har - via det frie valg - fået bedre og mere fleksibel ældreservice.

*

Afslutningsvist vil jeg gerne pointere, at kommunerne selvfølgelig har en pligt til at efterleve lovgivningens krav. Det er uacceptabelt, hvis en kommune fx ikke offentliggør oplysninger om dens serviceniveau, eller hvis borgere ikke får de skriftligt begrundede afgørelser, de har krav på.

Hvis der opstår en mistanke om, at de kommunale myndigheder ikke efterlever lovgivningen, følger vi i ministeriet selvfølgelig op på sagen. Fx har jeg for nylig bedt Ankestyrelsen om i form af en stikprøve at undersøge, om en række kommuner har offentliggjort deres kvalitetsstandarder i overensstemmelse med servicelovens krav. Undersøgelsen skal også give et overblik over, om borgerne informeres om rettigheder og klagemuligheder, og om afgørelserne i hjemmeplejen træffes og begrundes på den rigtige måde.

*

Som det fremgår af min redegørelse, er jeg helt uenig i grundlaget for samrådsspørgsmålet. De tal, som samrådsspørgsmålet er baseret på, er som understreget af Danmarks Statistik, ikke sammenlignelige. Sammenlignelige tal fra kommunernes budgetforudsætninger viser derimod en stabil vækst i antallet af modtagere. Udgiftsudviklingen peger samme vej.

Min konklusion er derfor, at der er god overensstemmelse mellem regeringens initiativer i Ældrepacken og den konstaterede udvikling på området. At frit-valgs-reglerne samtidig har bidraget til, at Danmarks Statistik forhåbentlig fremover kan få mere retvisende tal til brug for at kvalificere diskussionen om udviklingen på området, hilser jeg som sagt kun velkomment.